

Prístup k prostriedkom nápravy v oblasti ochrany údajov v členských štátoch EÚ

Zhrnutie

Článok 8 Charty základných práv Európskej únie zaručuje každému jednotlivcovi v Európskej únii (EÚ) právo na ochranu osobných údajov. Vyžaduje sa v ňom, aby sa takéto údaje riadne spracúvali na určené účely. Každý občan zaručuje právo na prístup k svojim osobným údajom a tiež právo na opravu týchto údajov. V článku sa stanovuje, že na dodržiavanie týchto pravidiel musí dohliadať nezávislý orgán. Článok 47 zabezpečuje právo na účinný prostriedok nápravy vrátane spravodlivého a verejného pojednania záležitosti v primeranej lehote.

K porušovaniu ochrany údajov môže dochádzať a dochádza takmer kdekoľvek: v práci, supermarkete alebo počas používania internetu. Takéto porušenie môže spôsobiť danej osobe emocionálny stres a poškodiť jej dobré meno alebo vzťahy.

„Následky [porušenia lekárskeho tajomstva] boli katastrofálne. Všetci tí, ktorým som verila, sa odo mňa odvrátili – rodičia, opatrovatel', lekár. V hre bola strata môjho sebaurčenia. [...] Zrútil sa mi celý svet, ponechali ma napospas osudu bez peňazí a podpory.“ (obeť porušenia ochrany údajov, ktorá nehľadala prostriedok nápravy, Nemecko)

Tí, ktorí zakúsili takéto porušenie ochrany údajov, majú nárok na nápravu. Môžu sa obrátiť na svoj vnútroštátny orgán pre ochranu osobných údajov alebo využiť iné dostupné alternatívy na podanie sťažnosti alebo hľadania nápravy. Mnohí hľadajú prostriedok nápravy preto, aby zabránili tomu, aby sa niečo podobné stalo iným alebo aby získali uznanie toho, že ich práva boli porušené. Od podania sťažnosti ich však môže odrádzať strach, že konanie bude príliš zdĺhavé, zložité alebo nákladné, zvlášť

ak potrebujú právne zastúpenie. Môže sa stať aj to, že nenájdu odborníka alebo poradenstvo, ktoré potrebujú.

Tento projekt agentúry FRA poskytuje porovnávaciu analýzu prostriedkov nápravy, ktoré existujú za účelom zabezpečenia práv jednotlivcov v oblasti ochrany údajov, v rámci EÚ. Zameriava sa na situácie, kde dochádza k prepojeniu dvoch základných práv, ktoré zaručuje Charta základných práv Európskej únie: právo na ochranu osobných údajov (článok 8) a právo na účinný prostriedok nápravy (článok 47). Právo na účinný prostriedok nápravy je predpokladom na účinné uplatnenie a realizáciu všetkých ostatných základných práv vrátane ochrany údajov. Je preto dôležité posudzovať obe základné práva spolu.

„Jediným prostriedkom nápravy, ktorý by som vnímala ako povzbudzujúci, by bolo uznanie skutočnosti, že osoby boli poškodené, alebo rozhodnutie uvádzajúce, že to, čo sa im stalo, nie je v poriadku a ich práva boli porušené.“ (zástupkyňa organizácie na podporu obetí, Rumunsko)

Právny a sociálny prieskum agentúry FRA skúma využívanie a uplatňovanie prostriedkov nápravy pri ochrane údajov a tiež prekážky pri hľadaní účinných prostriedkov nápravy pri porušení ochrany údajov. Na základe výsledkov prieskumu agentúra FRA poukazuje na prekážky a navrhuje, ako ich odstrániť, pričom sa zameriava na to, aby tak prispela k prebiehajúcej reforme režimu ochrany údajov v EÚ.

Toto zhrnutie predstavuje hlavné výsledky prieskumu FRA, ktoré sú uverejnené v plnom znení v správe Prístup k prostriedkom nápravy v oblasti ochrany údajov v členských štátoch EÚ.

Zber a rozsah údajov

V rámci tohto výskumu agentúra FRA preskúmala právny rámec na ochranu údajov v 28 členských štátoch EÚ a analyzovala zákony a vnútorné poriadky s cieľom predložiť porovnávaciu analýzu právnej situácie v oblasti ochrany údajov v celej EÚ.

Od apríla do septembra 2012 vykonala multidisciplinárna výskumná sieť FRA Franet kvalitatívny prieskum v teréne v 16 členských štátoch EÚ: Bulharsku, Českej republike, Fínsku, Francúzsku, Grécku, Holandsku, Lotyšsku, Maďarsku, Nemecku, Poľsku, Portugalsku, Rakúsku, Rumunsku, Španielsku, Taliansku a Spojenom kráľovstve. Viac ako

700 jednotlivcov zo šiestich cieľových skupín sa zapojilo do rozhovorov alebo sa zúčastnilo diskusie v špecializovaných skupinách. Šesť cieľových skupín zahŕňalo: sťažovateľov alebo obeť porušenia ochrany údajov, ktoré vyhľadali prostriedok nápravy; osoby, ktoré sa nestožovali, ako napríklad údajné obeť porušenia ochrany údajov, ktoré sa rozhodli, že nevyhľadajú prostriedok nápravy; sudcov; zamestnancov orgánov pre ochranu osobných údajov; sprostredkovateľov vrátane zamestnancov organizácií občianskej spoločnosti poskytujúcich podporu jednotlivcom, ktorí sa stali obeťami porušenia ochrany údajov; právnikov.

Popis a kategórie účastníkov rozhovorov

Všetky výroky citované v tejto súhrnnej správe sú prevzaté z úplnej správy Prístup k prostriedkom nápravy v oblasti ochrany údajov v členských štátoch EÚ. S cieľom zjednodušiť čitateľnosť FRA v tejto súhrnnej správe zmenila kategórie osôb, ktorých výroky cituje. Súhrnná správa tak cituje ako zdroj „obeť porušenia ochrany údajov, ktorá nevyhľadala prostriedok nápravy“, zatiaľ čo v úplnej správe sa táto kategória uvádza pod pojmom „osoba,

ktorá sa nestožovala“. Podobne sa obeť, ktoré vyhľadali prostriedok nápravy, označujú v úplnom znení správy ako „sťažujúce sa osoby“. FRA tiež uskutočnila rozhovory s jednotlivcami, ktorí pracujú v organizáciách na podporu obetí porušenia ochrany údajov vrátane skupín, ako sú napríklad zamestnanecké organizácie, odbory alebo organizácie zaoberajúce sa sťažnosťami. Súhrnná správa špecifikuje ich konkrétne úlohy, zatiaľ čo v úplnom znení správy sa označujú ako „sprostredkovatelia“. „Právnicki“ a „sudcovia“ sa označujú rovnakým spôsobom v súhrnnej správe aj v úplnom znení správy.

Tabuľka: Počet respondentov a účastníkov v diskusiách špecializovanej skupiny

	Počet respondentov			Počet účastníkov v špecializovaných skupinách alebo rozhovoroch		
	Sťažujúce sa osoby	Osoby, ktoré sa nestožovali	Sudcovia/prokurátori	Pracovníci org. pre ochranu údajov	Sprostredkovatelia	Právnicki z praxe
Plánované minimum	30-40		6	6	6	6
Bulharsko	16	14	8	6	2	3
Česká republika	4	6	5	10	6	6
Fínsko	24	6	6	8	6	6
Francúzsko	25	9	5	6	7	8
Grécko	16	15	4	7	7	5
Holandsko	24	9	7	6	6	5
Lotyšsko	5	2	2	5	5	4
Maďarsko	13	19	6	9	6	5
Nemecko	20	6	5	6	5	4
Poľsko	15	15	6	8	8	6
Portugalsko	7	7	6	2	3	4
Rakúsko	7	6	5	2	7	8
Rumunsko	4	2	3	0	6	3
Spojené kráľovstvo	28	2	6	10	9	4
Španielsko	11	3	4	5	6	6
Taliansko	2	9	6	7	7	7
Spolu	351		84	97	96	84

Právny rámec

Smernica EÚ o ochrane údajov, resp. smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. Októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov, zaručuje dostupnosť prostriedkov nápravy v oblasti osobných údajov v členských štátoch EÚ tým, že od každého členského štátu žiada vytvorenie nezávislého dozorného orgánu.

Európska komisia motivovaná potrebou účinnejšieho uplatnenia základného práva na ochranu osobných údajov navrhla ucelenú reformu pravidiel na

ochranu osobných údajov EÚ v roku 2012. Balík reforiem pozostáva z návrhu všeobecného nariadenia o ochrane údajov, ktorá nahrádza smernicu o ochrane údajov z roku 1995, a návrhu všeobecnej smernice o ochrane údajov, ktorá nahrádza rámcové rozhodnutie o ochrane údajov z roku 2008.

Cieľom navrhovaného balíka reforiem je zvýšenie nezávislosti vnútroštátnych orgánov pre ochranu osobných údajov a posilnenie právomoci týchto orgánov poskytovať nápravu za porušenie ochrany osobných údajov.

Kľúčové zistenia a poradenstvo založené na dôkazoch

Na základe svojich zistení vidí FRA konkrétne možnosti, ako by mohli inštitúcie EÚ, členské štáty a mechanizmy zainteresované do implementácie prostriedkov nápravy v oblasti ochrany údajov zlepšiť dostupnosť a kvalitu prostriedkov nápravy pre obete porušenia ochrany osobných údajov v EÚ. Z tohto hľadiska FRA navrhuje niekoľko krokov s cieľom podporiť inštitúcie EÚ a vnútroštátnych tvorcov politik pri vytváraní a implementácii opatrení na zabezpečenie ochrany osobných údajov a žiadanie nápravy v prípade jej porušenia.

Poznať svoje práva: zvýšenie povedomia

Zvyšovanie povedomia širšej verejnosti o práve na ochranu údajov, povahe porušovania tohto práva, mechanizmov nápravy a toho, ako ich využiť, tiež prispieva k účinnosti prostriedkov nápravy. Verejnosť musí byť schopná rozpoznať porušenie ochrany údajov, aby mohla vyžadovať prostriedok nápravy.

Tento výskum agentúry FRA sa zameriava na rôzne typy porušenia ochrany, páchatelov a vplyvu takéhoto porušenia na obeť. Vysvetľuje aj motiváciu obetí hľadať prostriedky nápravy.

Typy porušenia ochrany údajov

Aktivity súvisiace s používaním internetu, priamy marketing a sledovanie prostredníctvom utajených bezpečnostných kamier CCTV sa pri práci v teréne objavili ako najčastejšie zdroje porušenia ochrany údajov. Najčastejšie sú za takéto porušovanie zodpovedné vládne orgány, orgány činné v trestnom konaní a finančné a zdravotnícke inštitúcie.

Najčastejšie porušovanie ochrany údajov, ktoré sa spomínalo počas práce v teréne, sa týka aktivít súvisiacich s používaním internetu. Patria sem sociálne médiá, nakupovanie cez internet, únik osobných údajov z internetových obchodov, hacking e-mailových účtov a databáz, krádeže identity, narušenie bezpečnosti a zneužívanie osobných údajov globálnymi internetovými spoločnosťami. Z hľadiska ochrany údajov predstavujú aktivity súvisiace s používaním internetu jednoznačne vysoké riziko.

Ďalšia prevládajúca forma porušovania ochrany údajov je priamy marketing a posielanie obchodných prospektov bez súhlasu príjemcu, keď sa osobné údaje zneužívajú cez mobilné telefóny, e-maily alebo poštu. Z terénnej práce vyplýva, že za takéto porušenie sú často zodpovední operátori mobilných telefónov a vyberači dlhov. Respondenti uvádzajú aj nezákonné praktiky, ako napríklad predaj osobných údajov tretím stranám.

Respondenti často uvádzajú tajné sledovanie prostredníctvom bezpečnostných kamier na pracovisku, na verejnom priestranstve alebo v supermarketoch. Niekoľko respondentov z rôznych krajín uvádza, že

boli konfrontovaní s utajeným sledovaním, ktoré vykonávali vnútroštátne orgány prostredníctvom špeciálnej technológie alebo cez tajne nainštalovaných priemyselnú televíziu. Niekoľko orgánov pre ochranu osobných údajov, napríklad v Spojenom kráľovstve, vypracovalo pokyny na využívanie priemyselnej televízie.

Pokiaľ ide špecificky o vzťahy medzi zamestnávateľom a zamestnancom, respondenti uvádzajú aj iné spôsoby údajného porušenia ochrany údajov. Sú to napríklad: zbieranie osobných údajov zamestnancov, prístup k osobným údajom uloženým v počítačoch zamestnancov, využívanie „kartových“ prístupových systémov a systémov GPS, diskriminačné využívanie citlivých osobných údajov zozbieraných prostredníctvom prieskumov alebo auditov a zverejnenie údajov zamestnanca zamestnávateľom.

V terénnej práci sa tiež zistilo, že často dochádza k porušeniu v oblasti finančnictva vrátane vlámania sa do bankového účtu alebo tzv. hackingu kreditnej karty. Napriek tomu výskum identifikoval iba niekoľko sťažujúcich sa osôb, ktoré uvádzali, že v dôsledku takéhoto porušenia utrpeli finančnú stratu. V mnohých prípadoch respondenti opisujú čiastky, o ktoré ide, ako minimálne, súvisiace s telefonickými hovormi, poštovným a nákladmi na prístup k údajom a ich úpravu.

Vplyv na obeť

Respondenti opisujú škody vyplývajúce z porušenia ochrany údajov ako ujmu psychologickéj a sociálnej povahy, ako napríklad emocionálny stres alebo poškodenie dobrého mena. Účastníci uvádzajú aj finančné škody, hoci menej často.

Tí, ktorí zakúsili porušenie ochrany osobných údajov, hľadajú nápravu z mnohých dôvodov, napríklad s cieľom odstránenia alebo vymazania osobných údajov alebo sankcionovania narušiteľa. Respondenti uvádzajú, že ich snahou je ochrániť iných tým, že zabránia porušeniu v budúcnosti, a získať uznanie, že išlo o porušenie.

Keď sme sa spýtali, akú škodu im porušenie ochrany osobných údajov spôsobilo, sťažujúce sa osoby a osoby, ktoré sa nesťažovali, najčastejšie opisujú škodu ako psychologickú a sociálnu. Sústreďujú

sa buď na svoje pocity, alebo na ujmu, ktorú utrpeli ich vzťahy alebo dobré meno. Uvádzajú rôzne stupne emocionálneho stresu, ublíženia a neistoty, ako napríklad pocity prenasledovania alebo toho, že ich sledujú, či dokonca bezmocnosť. Uvádzajú poškodenie svojej profesionálnej alebo osobnej povesti, stratu dôvery a iné formy morálnej ujmy, ako terénna práca v prieskume FRA zistila napríklad v Bulharsku, Rakúsku, Nemecku, Grécku, Maďarsku, Taliansku, Lotyšsku, Holandsku, Poľsku a Španielsku. Jedna sťažujúca sa osoba zo Španielska opísala jeden aspekt takýchto pocitov ako „bezmocnosť v súvislosti so zneužitím právomocí“.

„Odišla som (z práce) za veľmi nepríjemných podmienok. (...) Bolelo ma srdce (...) a nemohla som sa brániť, pretože som nevedela, či tieto obvinenia skutočne existovali.“
(obeť porušenia ochrany údajov, ktorá hľadala prostriedok nápravy, Grécko)

Opýtaní v Českej republike, Taliansku, Holandsku, Portugalsku a Rumunsku uvádzajú ako ujmu z porušenia v oblasti zamestnania napríklad disciplinárne opatrenia, suspendovanie a/alebo ukončenie zamestnania alebo riziko prepustenia. V niektorých prípadoch má škoda formu finančných strát vrátane straty pracovných príležitostí, neschopnosti získať pôžičku, stratu nárokov na zdravotnú starostlivosť alebo dávky, vysoké náklady na právne zastúpenie alebo okamžité finančné straty a potenciálne finančné straty v dôsledku nezákonného prevzatia zodpovednosti.

Niektorí respondenti hľadali nápravu, aby vyriešili predovšetkým svoju osobnú situáciu. V oveľa väčšej miere je cieľom zabrániť porušovaniu práv ostatných v budúcnosti, získanie uznania, že išlo o porušenie, alebo zastavenie porušovania či sankcionovanie narušiteľa. Finančná kompenzácia nie je prevládajúcim dôvodom pri hľadaní nápravy. Respondenti najčastejšie uvádzajú „snahu zabrániť porušeniu práv v budúcnosti“, „zvýšenie povedomia“, „zastavenie nesprávnej činnosti“, „obhajovanie základných práv“, „poučenie zainteresovaných (orgánov)“, „získanie uznania kompetentného orgánu, že sa porušili práva,“ alebo „potrestanie páchatela“.

Zatiaľ čo respondenti zdôrazňujú nedostatok povedomia o probléme porušovania ochrany údajov medzi odborníkmi a tiež obeťami, rôzne členské štáty EÚ majú aj programy na zvýšenie povedomia.

Stanovisko agentúry FRA

Obete nemajú dostatočné povedomie o porušovaní ochrany údajov a dostupných prostriedkoch nápravy. Tieto zistenia terénnej práce FRA potvrdili závery existujúceho výskumu FRA.

Ako uvádza správa FRA z roku 2010 Ochrana údajov v Európskej únii, zvýšenie povedomia o právnych predpisoch na ochranu údajov je dôležitou úlohou príslušných inštitúcií, ako napríklad vnútroštátnych orgánov pre ochranu osobných údajov. Podobný nedostatok povedomia zdôraznila aj správa FRA z roku 2012 s názvom O prístupe k spravodlivosti v prípadoch diskriminácie a stanovisko FRA k smerniciam EÚ o rovnosti z roku 2013, a to v súvislosti s antidiskriminačnými právnymi predpismi EÚ. Opatrenia na zvýšenie povedomia sú potrebné pre všetkých, od všeobecnej verejnosti po sudcov. Vedomosti o podporných organizáciách, na ktoré sa sťažujúce osoby môžu obrátiť, keď podávajú sťažnosti na porušenie ochrany údajov, by mali byť v celej EÚ výrazne vyššie.

EÚ by mala propagovať a prípadne finančne podporiť kampane na zvýšenie povedomia na úrovni členských štátov EÚ. FRA spolu s Radou Európy a Európskym súdom pre ľudské práva pripravili Príručku o európskom práve na ochranu údajov na zvýšenie povedomia o pravidlách ochrany osobných údajov pre odborníkov v oblasti práva na národnej úrovni.

Členské štáty EÚ by mali zvážiť prijatie potrebných krokov na zvýšenie povedomia verejnosti o existencii a fungovaní dostupných mechanizmov na podávanie sťažností, zvlášť orgánov pre ochranu osobných údajov. Orgány pre ochranu údajov by ďalej mali venovať zvláštnu pozornosť budovaniu svojho profilu u verejnosti ako nezávislých strážcov základného práva na ochranu údajov a mali by zlepšiť svoje aktivity smerujúce k zvýšeniu povedomia o ochrane osobných údajov.

Vyhľadanie prostriedku nápravy: posilnenie orgánov pre ochranu osobných údajov

Pre tých, ktorí hľadajú nápravu pri porušení ochrany údajov, sa ako najpopulárnejšie ukázali orgány pre ochranu osobných údajov a v mnohých prípadoch je to jediná relevantná cesta k dosiahnutiu nápravy. Aby bola táto požiadavka uspokojená, musia mať tieto orgány právomoc poskytnúť kvalitné a ucelené služby.

Smernica o ochrane údajov z roku 1995 stanovuje právomoci orgánov pre ochranu osobných údajov, vrátane právomoci vyšetrovať a intervenovať v snahe predísť porušeniam. Zohrávajú hlavnú úlohu pri poskytovaní nápravy porušenia ochrany údajov, často sú miestami prvého kontaktu pre obeť takéhoto porušenia. Túto úlohu často uznávajú vnútroštátne súdy; napríklad vo Fínsku sú prokurátori a súdy povinní poskytovať orgánom pre ochranu osobných údajov príležitosť byť vypočutý v prípadoch, keď sa rieši konanie v rozpore s fínskym zákonom o osobných údajoch.

Posilnenie postavenia orgánov pre ochranu osobných údajov

Niektoré najkritickejšie pripomienky sprostredkovateľov voči orgánom pre ochranu osobných údajov súviseli s nedostatočnou komunikáciou, nedostatočnou transparentnosťou a nedostatočným prispievaním k zvýšeniu povedomia verejnosti. Niektorí spochybnili aj nezávislosť týchto orgánov, hlavne pre možné politické menovania.

Samotní pracovníci orgánov pre ochranu osobných údajov upozorňujú na problémy s vykonateľnosťou rozhodnutí týchto orgánov, ktoré sa týkajú ich obmedzenej kompetencie zabezpečiť realizáciu svojich rozhodnutí, vrátane nezákonného spracúvania osobných údajov verejnou správou. Podľa zástupcov vnútroštátnych orgánov pre ochranu osobných údajov nedostatok ľudských a finančných zdrojov spomaľuje efektívnosť prostriedkov nápravy v praxi a podkopáva kvalitu ich práce.

Orgány pre ochranu osobných údajov môžu vydávať príkazy na nápravu prípadov porušenia ochrany údajov alebo ukladať pokuty, hoci ich právomoci napraviť takéto porušenia a rozsah, v akom ich môžu využívať, sa v členských štátoch výrazne líšia. Medzi tieto právomoci patria upozornenia, zvláštne príkazy, zákazy, zrušenie licencie, pokuty, iné peňažné sankcie alebo postúpenie prípadu buď príslušným súdom členských štátov, alebo vnútroštátnemu prokurátorovi.

„Niekedy sa ľudia sťažujú na postup ombudsmana, pretože jednoducho nevedia, čo sa postupom ombudsmana sleduje a kde sú naše hranice. V takom prípade určite vysvetlíme a povieme, že my jednoducho nemôžeme ísť a napríklad prestrihnúť drôty na videokamere. Niekedy ide práve o nesprávne pochopenie tohto postupu a skutočnosti, že je potrebné obrátiť sa na súd.“
(zamestnanci orgánu pre ochranu osobných údajov, Rakúsko)

Súdne orgány vo väčšine členských štátov môžu ukladať trestné sankcie vo forme pokuty alebo odňatia slobody. Dĺžka odňatia slobody a výška pokuty je v členských štátoch EÚ rôzna. Podľa niektorých respondentov v rámci prieskumu v teréne, konkrétne sudcov v Grécku, prispieva závažnosť sankcií k účinnosti súdnych postupov.

Hoci orgány pre ochranu údajov obyčajne majú k dispozícii viacero opatrení, vo všeobecnosti udeľujú pokutu alebo finančnú sankciu v prípade porušenia ochrany údajov tak, ako to uvádza 19 členských štátov EÚ. Vnútroštátne právne predpisy často stanovujú výšku udelennej pokuty a mnohé členské štáty EÚ rozlišujú medzi fyzickými osobami alebo jednotlivcami a právnickými osobami alebo spoločnosťami. Často je možné pokuty zvýšiť na potrestanie recidivistov alebo v prípadoch, keď sa práva porušili viacnásobne.

„Predmetom kritiky nie je nedostatok nezávislosti, ale predovšetkým skutočnosť, že ochrana údajov nefunguje. Keď sťažujúce sa osoby nie sú úspešné pri hľadaní nápravy, povedia: ‚Zabudnite na ochranu údajov.‘ Tak vzniká obrázok bezzubého, papierového tigra. [...] Preto bola pre nás právomoc vydávať príkazy dôležitá; pretože význam má dokazovanie a vymáhanie, nielen ukladanie pokút za porušenie.“
(zamestnanci orgánu pre ochranu osobných údajov, Nemecko)

Prijatie navrhovaného nariadenia Európskej komisie by do práva EÚ zakomponovalo právomoc týchto orgánov ukladať administratívne sankcie, konkrétne pokuty a iné peňažné sankcie. Hoci väčšina orgánov pre ochranu osobných údajov už takúto právomoc má, zistenia FRA ukazujú, že navrhované nariadenie by výrazne zvýšilo rozsah vyšších pokút do maximálnej výšky 1 000 000 EUR alebo 2 % globálneho ročného obratu spoločnosti.

Hľadanie nápravy prostredníctvom orgánov pre ochranu osobných údajov

Väčšina sťažujúcich sa v 16 členských štátoch EÚ, ktoré prieskum zahŕňal, sa rozhodla hľadať nápravu prostredníctvom vnútroštátnych orgánov pre ochranu osobných údajov. Je to tiež preferovaná možnosť pre tých, ktorí zvažovali hľadanie nápravy, ale z akéhokoľvek dôvodu sa nerozhodli ju využiť. Sťažujúce sa osoby uvádzajú, že volili orgán pre ochranu osobných údajov pred inými alternatívami z viacerých dôvodov vrátane nasledujúcich: nižšie náklady; kratšie konanie; menšia procesná náročnosť; možnosť pre jednotlivcov bez právneho zastúpenia iniciovať a využiť tento postup; na základe poradenstva, ktoré im bolo poskytnuté; kompetentnosť orgánov a tiež obmedzená dostupnosť iných postupov.

Sťažujúce sa osoby v prieskume boli menej ochotné začať súdne konanie s ohľadom na vyššie náklady, dlhšie trvanie a predpokladanú potrebu zastúpenia právnikom alebo jeho pomoci. Opatrenia trestného charakteru zohrávajú istú úlohu v niektorých prípadoch, ale okrem niektorých pozoruhodných výnimiek sa v členských štátoch EÚ, ktoré prieskum zahŕňal, využívajú len zriedka.

„V tú chvíľu som nemyslela na nápravu ani odškodnenie. Bola som nespokojná s tým, že keď spoločnosť získa vaše údaje, je presvedčená, že si s nimi môže robiť čokoľvek. Chcela som takúto prax zastaviť. Chcela som, aby moje údaje zmazali.“ (obeť porušenia ochrany údajov, ktorá hľadala prostriedok nápravy, Lotyšsko)

Výber mechanizmu nápravy závisí od dostupných informácií, ktoré sú obyčajne nedostatočné, a na prijatom poradenstve. Na základe povedomia o týchto otázkach môžeme obeť porušenia ochrany údajov rozdeliť do dvoch skupín. Väčšina opýtaných uvádza, že má nedostatok informácií. Druhá skupina, menšina „dobře informovaných“ respondentov, uvádza, že má dostatok informácií vďaka svojmu profesionálnemu profilu, obyčajne právnickému, alebo z predchádzajúcich skúseností.

Stanovisko agentúry FRA

Orgány pre ochranu údajov, ktoré sú hlavnými aktérmi chrániacimi právo na ochranu údajov, zohrávajú dôležitú úlohu v spracovaní obrovskej väčšiny sťažností týkajúcich sa ochrany údajov. Je preto potrebné podniknúť kroky, aby sa zabezpečilo, že prístup k orgánom pre ochranu údajov bude v praxi účinný.

Nezávislosť orgánov pre ochranu osobných údajov je potrebné posilniť prostredníctvom reformy právnych predpisov EÚ. Orgány pre ochranu údajov by mali mať väčšie právomoci a kompetencie, adekvátne finančné a ľudské zdroje vrátane rôznorodých a kvalifikovaných odborníkov, ako napríklad vyškolených odborníkov na informačnú technológiu a kvalifikovaných právnikov.

Európsky parlament a Rada Európskej únie navrhujú nariadenie na ochranu jednotlivcov v súvislosti so spracovaním osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov. Všeobecné nariadenie o ochrane údajov sa snaží harmonizovať právne predpisy o ochrane údajov a posilniť právomoc orgánov pre ochranu osobných údajov pri náprave porušenia ochrany osobných údajov.

Posilnenie ochrany údajov by mohlo zahŕňať zabezpečenie účinného výkonu ich rozhodnutí a primeranú dĺžku konania (pozri tiež v špecifickom kontexte antidiskriminácie v správe FRA z roku 2012 s názvom Prístup k spravodlivosti v prípadoch diskriminácie v EÚ: kroky k väčšej rovnosti). Umožnilo by to orgánom pre ochranu údajov, aby boli aj naďalej preferovaným bodom prístupu v prípadoch porušenia ochrany údajov, pričom by sa zjednodušovali existujúce prostriedky nápravy a znížovali celkové náklady, omeškania a formality (pozri stanovisko FRA z roku 2012 o navrhovanom balíku reforiem na ochranu údajov).

Orgány pre ochranu údajov by mali zohrávať dôležitú úlohu v uplatňovaní systému ochrany údajov, aby sa zvýšila ich autorita a dôveryhodnosť, a to tak, že budú mať právomoc buď uvaliť sankcie, alebo začať konanie, ktoré by viedlo k sankciám (pozri tiež správu FRA z roku 2010 Ochrana údajov v Európskej únii: úloha vnútroštátnych orgánov pre ochranu osobných údajov).

Toto stanovisko je v súlade so zisteniami v kontexte týkajúcom sa iných mimosúdnych orgánov, ako sú napríklad orgány pre rovnosť, ako to zdôrazňuje stanovisko FRA z roku 2013 o smerniciach EÚ v oblasti rovnosti (str. 3):

„Rozsah, v akom postupy riešenia sťažností plnia svoju úlohu, čo sa týka nápravy spôsobenej škody, a účinkujú ako zastrešujúci prostriedok pre páchatelov, závisí od toho, či sú orgány na urovnávanie sporov schopné uvaliť účinné, primerané a odrádzajúce sankcie“ a „či by možnosť organizácií občianskej spoločnosti vrátane orgánov rovnosti podávať sťažnosti na súd alebo vykonávať vyšetrovania [...] prispela k uplatňovaniu práva.“

Orgány pre ochranu osobných údajov by mali byť transparentnejšie, ako aj účinnejšie v komunikácii so širšou verejnosťou, aby poskytovali potrebné informácie a uľahčili prístup k prostriedkom nápravy v praxi. Okrem toho, tak ako sa zdôrazňuje v správe FRA z roku 2010 o úlohe vnútroštátnych orgánov pre ochranu osobných údajov v EÚ, orgány pre ochranu osobných údajov „by sa mali zasadzovať o užšiu spoluprácu a synergiu s inými obhajcami základných práv [...] v rámci vytvárania architektúry základných práv EÚ“ (str. 8). Takéto kroky by zlepšili obraz o orgánoch pre ochranu osobných údajov, ich vnímanú účinnosť a nezávislosť a dôveru širšej verejnosti.

Získanie podpory: posilnenie postavenia organizácií občianskej spoločnosti

Organizácie občianskej spoločnosti sa objavujú v terénnej práci ako dôležitý zdroj informácií, poradenstva, právnej pomoci a zastúpenia. Sú prínosom k zákonnému rámcu ochrany údajov. Vytvárajú tiež povedomie a poukazujú na problémy v oblasti ochrany údajov a možné prostriedky nápravy. Týchto organizácií je však veľmi málo, čo je faktor, ktorý v praxi obmedzuje prístup ľudí k prostriedkom nápravy.

Práca v teréne ukazuje, že je veľmi málo organizácií občianskej spoločnosti, ktoré sú schopné ponúknuť komplexné služby, ktoré by boli dobre zviditeľňované, a budovali si tak verejný profil v oblasti ochrany údajov. Toto v praxi obmedzuje prístup ľudí k prostriedkom nápravy.

„V spolupráci s partnermi poskytujeme poradenstvo v rôznych oblastiach: právnej, daňovej, v oblasti výhodnej kúpy a dokonca i v súkromných záležitostiach – keď nám klienti povedia, že majú problémy, snažíme sa ich informovať o ich právach a o tom, ktoré právne nástroje môžu použiť. Niekedy podnikáme vlastné kroky, zvlášť teraz, keď existuje nástroj skupinovej žaloby v prípade, kedy daný problém môže byť v záujme viacerých jednotlivcov.“ (zástupca organizácie na podporu obetí, Taliansko)

Terénna práca FRA v 16 členských štátoch EÚ mala problémy pri hľadaní potenciálnych opýtaných z radov organizácií občianskych spoločností alebo sprostredkovateľov. Vo väčšine krajín bolo náročné nájsť zástupcov z radov organizácií, ktoré sa špecializujú na problematiku ochrany údajov, poskytujú podporu obetiam porušenia ochrany alebo majú rozsiahle skúsenosti v tejto oblasti.

Opýtaní sprostredkovatelia počas terénnej práce uvádzajú, že poskytujú predovšetkým poradenstvo a informácie jednotlivcom, ktorí zakúsili porušenie ochrany údajov, o ich právach a dostupných prostriedkoch nápravy. Pomáhajú jednotlivcom so sťažnosťami. Medzi ďalšie aktivity, ktoré respondenti v prieskume uvádzali, patrili vzdelávanie, výskum

a školenia. Niektorí zdôrazňovali prácu prostredníctvom mediálnych kampaní, článkov a publikácií za účelom zvýšenia povedomia a tiež monitoring a lobovanie.

„Najvyššou prioritou je informovať prostredníctvom časopisov, internetu, médií a rôznych publikácií, kde poskytujeme vysvetlenia k rôznym otázkam vrátane tejto (ochrana údajov)... Druhá vec je, že poskytujeme konzultácie ľuďom, ktorí ich hľadajú a majú záujem, vysvetlíme im práva a postupy. Potom, ak je to potrebné, postúpime prípady príslušným orgánom (...). A potom je tu právne alebo procesné zastúpenie, kde máme veľmi dôležité právo zastupovať klientov.“
(zástupca organizácie na podporu obetí, Bulharsko)

Stanovisko agentúry FRA

Správa zdôrazňuje dôležitosť sprostredkovateľských organizácií ako zdroja informácií, poradenstva, právnej pomoci a zastúpenia. Len veľmi málo organizácií občianskej spoločnosti je však schopných ponúknuť komplexné služby obetiam porušenia ochrany údajov. EÚ a jej členské štáty by mali zvýšiť mieru financovania organizácií občianskej spoločnosti a nezávislých orgánov, ktoré sú v pozícii pomáhať takýmto obetiam pri hľadaní nápravy.

Obete sa často zdráhajú pri podávaní sťažností. Ak budú organizácie občianskej spoločnosti schopné podávať sťažnosti na súd alebo viesť vyšetrovanie, mohol by to byť veľmi dôležitý krok, ktorý by pomohol ochranu uplatniť. Ako sa už zdôraznilo v iných správach a stanoviskách FRA a ako potvrdili aj zistenia v tejto správe, prísne pravidlá týkajúce sa právneho postavenia bránia organizáciám občianskej spoločnosti v tom, aby prevzali priamejšiu úlohu pri žalovaní prípadov porušenia základných práv (pozri správu FRA z roku 2011 Prístup k spravodlivosti v Európe: prehľad výziev a príležitostí a správu FRA z roku 2012 Prístup k spravodlivosti v prípadoch diskriminácie v EÚ: kroky k väčšej rovnosti).

Stanovisko FRA k navrhovanému balíku reforiem k ochrane údajov z roku 2012 konkrétne uvádza, že EÚ by mala zvážiť ďalšie uvoľnenie pravidiel právneho postavenia, aby umožnila organizáciám vystupovať vo verejnom záujme a podať sťažnosť v súvislosti s ochranou údajov v prípadoch, kedy je nepravdepodobné, že by obeť konali voči subjektu, ktorý údajne kontroluje, keď sa zvažia náklady, ujma a iné ťažkosti, ktorým by boli vystavené. Ako zdôrazňujú správy FRA o prístupe k spravodlivosti, toto by tiež zabezpečilo, že sa spracujú strategicky dôležité prípady, čím sa zvýši kultúra dodržiavania právnych predpisov na ochranu údajov. Takéto rozšírenie pravidiel právneho postavenia by malo sprevádzať dodatočné zabezpečenie, ktoré by zachovalo právo rovnováhy medzi účinným prístupom k prostriedkom nápravy a jeho zneužívaním. Komisia navrhla formu reprezentatívnej kolektívnej nápravy vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov.

Prekonanie prekážok: zníženie nákladov a uľahčenie bremena dôkazu

Výskum FRA sa snažil identifikovať faktory, ktoré bránia obetiam porušenia ochrany údajov v tom, aby hľadali prostriedok nápravy. Okrem nedostatku odborného poradenstva a podpory výskum objavil viacero prekážok vrátane nákladov, nadmernej dĺžky konaní a ťažkostí pri spĺnaní požiadaviek týkajúcich sa dôkazného bremena zvlášť pri porušení ochrany súvisiacich s internetom.

Respondenti považujú náklady, či už na procesné, alebo právne zastúpenie za dôležitú prekážku v prístupe k prostriedkom nápravy v oblasti ochrany údajov. Zdlhavé konania s neistými výsledkami obyčajne zvyšujú náklady, čo môže tiež znamenať, že náklady prevýšia akékoľvek potenciálne prínosy.

Opýtané sťažujúce sa osoby, sprostredkovatelia a praktizujúci právnici definujú dôkazné bremeno ako problém oveľa častejšie ako opýtaní sudcovia. Uvádzajú problémy pri zabezpečení dostatočných a úplných dôkazov, zvlášť týkajúcich sa aktivít súvisiacich s používaním internetu.

Je pochopiteľné, že jednotlivci, ktorých práva boli porušené, uprednostňujú prostriedky nápravy, ktoré nepredstavujú náklady. Zistenia z terénnej práce vo väčšine z preskúmaných 16 členských štátov EÚ odhalujú, že náklady a riziko nákladov patria k najväčším obavám jednotlivcov, keď sa rozhodujú, či začnú alebo budú pokračovať vo svojich prípadoch.

Napríklad náklady na právne zastúpenie často odrádzajú obeť porušenia ochrany údajov od podania sťažností. Keď zväžíme dôležitosť právnej pomoci v prípadoch ochrany údajov, jej dostupnosť a prístup k nej, zohráva bezplatná právna pomoc kľúčovú úlohu v rozhodovaní, či využiť konkrétne prostriedky nápravy. Právna pomoc a iné prostriedky, ktoré robia mechanizmy nápravy bezplatnými, pomáhajú sprístupniť tieto mechanizmy väčšiemu počtu ľudí. Zistenia terénnej práce naznačujú obmedzený prístup k mechanizmom nápravy v dôsledku obmedzenia právnej pomoci.

„Sťažujúce sa osoby by rady urobili všetko, čo je možné urobiť (začať trestnoprávny alebo občiansky súdny proces, žiadať odškodnenie, obrátiť sa na najvyšší súd), pod podmienkou, že s tým nesúvisia náklady. Ak však náklady existujú, nechcú robiť nič okrem toho, že sa obrátia na španielsku agentúru pre ochranu údajov, čo je napriek svojim obmedzeniam bezplatný postup.“
(právnik, Španielsko)

Tam, kde právne zastúpenie nie je povinné, môžu sťažujúce sa osoby výrazne znížiť náklady tým, že sa budú zastupovať samy. Samostatné zastupovanie však nemusí byť pre zložitosť tejto oblasti práva vhodnejšie. Napriek tomu to dáva sťažujúcim sa osobám, ktoré by to inak neurobili, príležitosť podať sťažnosť.

Podobné obavy sú vysoké náklady na súdne procesy. Často to odradí sťažujúce sa osoby od podania na súdy, dokonca aj vtedy, keby v prípade výhry na súde mohli získať odškodnenie. Respondenti v mnohých preskúmaných členských štátoch EÚ považujú vysoké procesné náklady v občiansko-právnych konaniach vrátane súdnych poplatkov za problém; takto je to napríklad v Rakúsku, vo Francúzsku, v Nemecku, Grécku, Maďarsku, Taliansku, Holandsku, Poľsku, Portugalsku, Španielsku a Spojenom kráľovstve.

„V občianskom konaní máte právnik, ale mnoho právnikov nie je s týmto zákonom oboznámených. Ale ak potrebujete právnik, občianske konanie je jednoducho príliš drahé. (...) Občianske konanie môže pokojne stáť aj niekoľko tisíc eur, a to je veľa.“ (sudca, Holandsko)

Ďalšou prekážkou pri podávaní sťažností je dôkazné bremeno. Väčšina opýtaných sťažujúcich sa osôb zo 16 členských štátov EÚ, ktoré boli zahrnuté do terénnej práce, uvádza ťažkosti pri zabezpečovaní dostatočných a úplných dôkazov. Opýtané

sťažujúce sa osoby v Českej republike, Grécku, Lotyšsku, Portugalsku, Rumunsku a Španielsku označili dôkazné bremeno za prekážku pri hľadaní prostriedkov nápravy v oblasti ochrany údajov. Problémy sa týkajú najmä ťažkostí pri dokazovaní porušenia ochrany údajov, hlavne v súvislosti s aktivitami na internete a niekoľkými praktickými prekážkami, ktoré súvisia so získavaním dôkazov v špecifickej oblasti ochrany údajov. Opýtaní právnicki a sprostredkovatelia vyjadrujú rovnaký názor, zatiaľ čo sudcovia napríklad v Portugalsku a Rumunsku považujú bremeno dôkazu za prijateľné.

Stanovisko agentúry FRA

Obete porušenia ochrany údajov odrádza od podávania prípadov niekoľko dôvodov vrátane nákladov a ťažkostí spojených s dokazovaním porušenia ochrany údajov. Členské štáty EÚ by mali zväziť propagáciu podpory prostredníctvom stredísk právneho poradenstva alebo práce pro bono. Tieto podporné mechanizmy by mali byť doplňujúce, nemali by byť náhradou za adekvátne vybavený systém právnej pomoci.

Poskytnutie poradenstva: zvýšenie právnej odbornosti v oblasti ochrany údajov

Prieskum odhaľuje nedostatok odbornosti v právnickej profesii v oblasti ochrany údajov. Okrem zdĺhavých, zložitých, nákladných a časovo náročných procesov odrádza mnoho obetí od hľadania prostriedku nápravy nedostatok náležitého odborného poradenstva. Vybudovanie väčšej profesionálnej kompetencie medzi právnikmi a sudcami v oblasti ochrany údajov by takúto potrebnú odbornosť sprístupnilo a zrýchliło by sa rozhodovanie, pričom by sa skrátila dĺžka konaní.

Samotní právni odborníci poukazujú na to, že je len málo odborníkov v tejto oblasti a že len málo prípadov sa dostane na súdy, čo sú pripomienky, ktoré sú v súlade s ťažkosťami, ktoré boli v rámci tohto projektu pri hľadaní sudcov a právnikov na pohovory v rámci terénnej práce.

„Je len veľmi málo praktizujúcich právnikov v komore, ktorí sa špecializujú na ochranu údajov.“ (právnik, Spojené kráľovstvo)

Nedostatok prístupného, odborného, právneho zastúpenia a poradenstva, zdĺhavé a časovo náročné procesy a s tým spojené náklady môžu odradiť tých, ktorí sa stali obeťami porušenia ochrany údajov od pokračovania v prípade. Náročnosť postupov, nedostatok povedomia a neodborná podpora tiež demotivujú jednotlivcov a odrádzajú ich od vyhľadania nápravy pri porušení ochrany údajov.

Jednotlivci vo všetkých členských štátoch EÚ môžu začať súdne konanie za účelom dosiahnutia nápravy porušenia ochrany údajov. Keď sa súdne konanie začne, existuje viacero možných výsledkov, v závislosti od závažnosti porušenia a typu začatého súdneho konania – občianske a správne alebo trestné.

„Teoreticky môže sťažujúca sa osoba vždy podať žalobu sama, ale nikomu by som to neodporúčal. Také odporúčanie by bolo podobné, ako keby by som niekomu radil, aby si operoval vlastný mozog.“

(právnik, Fínsko)

Sociálna terénna práca poukazuje na dva trendy v členských štátoch EÚ, ktoré majú dôsledky na efektívnosť súdnych konaní. Prípadov ochrany údajov sa iniciuje veľmi málo a sudcom v dôsledku toho chýbajú zručnosti a skúsenosti v oblasti ochrany údajov. To následne vedie k marginalizácii otázok

z oblasti ochrany údajov, ktoré sa nevnímajú ako priorita, keď ide o školenia a programy na zvýšenie povedomia.

Stanovisko agentúry FRA

Právni odborníci sa zriedka zaoberajú prípadmi ochrany údajov, takže nepoznajú platné právne postupy a záruky. Sudcov, ktorí sa špecializujú na túto oblasť, je nedostatok.

EÚ by mohla finančne podporiť školenia právnikov a sudcov o právnych predpisoch na ochranu údajov a ich uplatňovaní na úrovni členského štátu. Členské štáty EÚ by sa mali snažiť posilniť odbornú kompetentnosť sudcov a právnikov v oblasti ochrany údajov, poskytovať školiace programy a klásť viac dôrazu na zaradenie otázok ochrany údajov do právnych osnov. Zvýšilo by to dostupnosť dostatočne kvalifikovaného právneho zastúpenia.

Posilnenie profesionálnej kompetentnosti by pomohlo aj skrátiť konania. Medzera v takejto kompetentnosti je jednou z prekážok pri hľadaní nápravy pred súdmi, ako to potvrdzuje aj správa FRA z roku 2011 s názvom Prístup k spravodlivosti v Európe: prehľad výziev a príležitostí a tiež zistenia tejto terénnej práce.

Závery

V EÚ existuje viacero spôsobov zlepšenia dostupnosti a kvality prostriedkov nápravy pre obeť porušenia ochrany údajov. EÚ, jej členské štáty a jednotlivé orgány pre ochranu osobných údajov musia zohrávať svoju úlohu pri rozvoji aktuálneho prístupu k poskytovaniu prostriedku nápravy.

Úloha inštitúcií EÚ je v tejto oblasti zvlášť dôležitá. Európska komisia podala návrh nariadenia, ktoré vymedzuje všeobecný rámec EÚ pre ochranu údajov. Navrhovaný rámec sa snaží zharmonizovať právne predpisy na ochranu osobných údajov vo všetkých členských štátoch EÚ a posilniť právomoc vnútroštátnych orgánov pre ochranu osobných údajov poskytovať nápravu pri porušení ochrany osobných údajov. Je nevyhnutné, aby orgány pre ochranu údajov boli nezávislé od vonkajšej kontroly, a to pri pridelení i vynakladaní prostriedkov a nábore pracovníkov. Takáto nezávislosť je zvlášť dôležitá, keďže orgány pre ochranu osobných údajov musia riešiť aj porušenie ochrany údajov zo strany štátu. Okrem toho musia byť tiež vybavené riadnymi postupmi, dostatočnou právomocou a adekvátnymi zdrojmi vrátane kvalifikovaných odborníkov, aby tieto postupy a právomoci mohli využiť.

Cieľom EÚ by malo byť zvýšenie financovania organizácií občianskej spoločnosti a nezávislých orgánov, aby mohli pomáhať obetiam pri hľadaní nápravy v oblasti ochrany údajov. Aby sa zvýšila schopnosť obetí vznášať nároky, mala by EÚ zvážiť ďalšie uvoľnenie pravidiel právneho postavenia,

ktoré umožní organizáciám konať vo verejnom záujme pri podávaní žalôb a vytvorí priestor na kolektívne konanie.

Členské štáty EÚ môžu pomôcť zlepšiť existujúce mechanizmy ochrany údajov tak, že prijímú potrebné kroky na zvýšenie povedomia všeobecnej verejnosti o existencii a fungovaní dostupných mechanizmov sťažností na porušenie ochrany údajov a o organizáciách občianskej spoločnosti, ktoré ponúkajú podporu sťažujúcim sa osobám. Členské štáty EÚ by mali tiež posilniť odbornú kompetentnosť sudcov a právnikov v oblasti ochrany údajov prostredníctvom školení a kladením väčšieho dôrazu na zaradenie otázok ochrany údajov do právnych osnov. Okrem zabezpečenia kvality a prístupu k právnomu zastúpeniu by to pomohlo skrátiť konania, čo sa v terénnej práci ukázalo ako prekážka pri hľadaní prostriedkov nápravy.

Orgány pre ochranu osobných údajov sú tiež dôležitou súčasťou scenérie základných práv EÚ; je dôležité, aby ich tí, ktorí hľadajú prostriedky nápravy, takto vnímali. Orgány pre ochranu osobných údajov by mali zvyšovať povedomie o svojej existencii i úlohe a budovať u verejnosti svoj obraz nezávislých obhajcov základného práva na ochranu údajov. Mali by sa tiež snažiť o užšiu spoluprácu s ostatnými zástancami základných práv, ako sú napríklad orgány zaoberajúce sa rovnosťou, inštitúcie pre ľudské práva a organizácie občianskej spoločnosti.

Úplná správa Prístup k prostriedkom nápravy v oblasti ochrany údajov v členských štátoch EÚ skúma povahu porušení ochrany údajov a upozorňuje na prekážky, s ktorými sa stretávajú obeť takéhoto porušenia pri hľadaní nápravy. Tento sociálno-právny projekt agentúry FRA, ktorý ponúka analýzu režimov ochrany údajov 28 členských štátov a rozhovorov so zúčastnenými osobami v 16 členských štátoch upozorňuje na problémy, ktorým čelia ľudia, ktorí hľadajú prostriedky nápravy. Zistenia poskytujú dôkazy na upovedomenie o situácii a prispievajú k úsiliu Európskej komisie o ucelenú reformu a zlepšenie režimu ochrany údajov v EÚ.

Viac informácií:

Úplné znenie správy FRA Prístup k prostriedkom nápravy v oblasti ochrany údajov v členských štátoch EÚ nájdete na adrese: <http://fra.europa.eu/en/publication/2014/access-data-protection-remedies-eu-member-states>

Prehľad činností FRA v oblasti ochrany údajov nájdete na adrese: <http://fra.europa.eu/en/theme/data-protection-privacy>

Toto zhrnutie je dostupné tiež vo francúzštine a angličtine. Preklady do ďalších jazykov vrátane bulharčiny, chorvátčiny, češtiny, dánčiny, estónčiny, fínčiny, gréčtiny, maďarčiny, taliančiny, lotyštiny, litovčiny, poľštiny, portugalčiny, rumunčiny, slovenčiny, slovinčiny, španielčiny a švédčiny budú uverejnené v roku 2014.

Úrad pre publikácie

FRA – AGENTÚRA EURÓPSKEJ ÚNIE PRE ZÁKLADNÉ PRÁVA

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Viedeň – Rakúsko
Tel. +43 158030-0 – Fax +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

© Agentúra Európskej únie pre základné práva, 2013
Photo: © SXC

TK-01-13-752-SK-C
doi:10.2811/64990